

Stenogrammid

XIII Riigikogu, V Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 15.03.2017, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:01 Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (322 SE) kolmas lugemine
2. 14:03 Liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (281 SE) kolmas lugemine
3. 14:05 Riigikogu otsuse "Põhjamaade Investeeringispangale antud riigigarantii suurendamine" eelnõu (389 OE) teine lugemine
4. 14:13 Väärtpaberiturust seaduse ja Finantsinspektsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (359 SE) teine lugemine
5. 14:17 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (358 SE) teine lugemine
6. 14:29 Karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu (385 SE) esimene lugemine
7. 15:01 Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (384 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:00 Aseesimees Taavi Rõivas

Austatud Riigikogu! Alustame täiskogu V istungjärgu 8. töonädala teisipäevast istungit. Kas on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Väike täpsustus, tõepoolest, me alustame täna kolmapäevast istungit. Aitäh kõigile, kes tähele panid! Kordan küsimust: kas on soovi üle anda eelnõusid või arupärimisi? Ei ole. Sel juhul teeme kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 78 Riigikogu liiget, puudub 23.

1. 14:01 Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (322 SE) kolmas lugemine

14:01 Aseesimees Taavi Rõivas

Esimene päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 322 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 322 lõpphääletusele ja me läheme hääletamise ettevalmistamise juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 322. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 81 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

2. 14:03 Liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seaduse eelnõu (281 SE) kolmas lugemine

14:03 Aseesimees Taavi Rõivas

Teine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seaduse eelnõu 281 kolmas lugemine. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 281 lõpphääletusele ja me läheme hääletuse ettevalmistamise juurde.

Panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse eelnõu 281. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 79 Riigikogu liiget, vastu oli 6, erapooletuid ei olnud. Liiklusseaduse, riigilõivuseaduse ja toote nõuetele vastavuse seaduse muutmise seaduse eelnõu on seadusena vastu võetud.

3. 14:05 Riigikogu otsuse "Põhjamaade Investeerimisjangale antud riigigarantii suurendamine" eelnõu (389 OE) teine lugemine

14:05 Aseesimees Taavi Rõivas

Kolmas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Põhjamaade Investeerimisjangale antud riigigarantii suurendamine" eelnõu 389 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Aivar Sõerd!

14:05 Aivar Sõerd

Austatud juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas otsuse eelnõu 389 teise lugemise ettevalmistamisel 7. ja 13. märtsi istungil. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 13. märtsiks ei esitanud Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega komisjonid ühtegi ettepanekut. Eelnõu teksti on viidud sisse keelelised ja tehnilised täpsustused.

Hästi lühidalt veel eelnõu sisust. Riigikogu otsusega antakse nõusolek suurendada Põhjamaade Investeerimisjangale ehk Nordic Investment Banki kahele laenuinstrumendile antud Eesti riigi garantiisid, mille tulemusena muutub Eesti protsentuaalne osalus pangale antud garantiides võrdseks Eesti osalusega panga aktsiakapitalis. Ma käin lühidalt üle ka komisjonis toimunu. Komisjonis tõusetus ainult üks küsimus, mille ma ise esitasin. See küsimus sai tegelikult alguse juba esimese lugemise ajal, kui selle tõstatas kolleeg Martin Helme. Küsimus oli see, et sissemakstud kapitali osast pidi Eesti riik tegema ka sissemakse summas 778 378 eurot, ja seletuskirjast nähtus, et see oli juba üle kantud. Kolleeg küsis, kuidas on võimalik, et see raha on üle kantud enne, kui meie oleme siin Riigikogus otsuse teinud. Vastus oli, et sellega pole probleemi, kuna see summa on 2017. aasta riigieelarves. 2017. aasta riigieelarvet vaadates seda summat sealt ei leia.

Kui te mäletate, siis tõstatasime selle küsimuse ka esimesel lugemisel, kui siin oli minister. Ma ise küsisin, kuidas ja kus see on eelarves kajastatud. Minister ei vastanud sellele küsimusele, ta ütles lihtsalt, et ise olete eelarve kinnitanud, mis te veel küsite. Sellesama küsimuse ma esitasin enne teist lugemist uuesti rahanduskomisjonis ja komisjon otsustas, et me teeme ministeeriumile kirjaliku järelepärimise. Ministeeriumilt tuligi sellel nädalal vastus, kus on öeldud, et makse Nordic Investment Bankile oli 2017. aasta riigieelarvesse planeeritud § 1 alla, osa 6, jagu 9, finantseerimistehingud. Siis oli veel lisatud, et eelnõu seletuskirjas on alati ka selgitus seaduses toodud summade kohta, kuid seekord see kahetsusväärsele moele sinna õigeks ajaks ei jõudnud. Ministeerium andis teada, et praeguseks on selgitus lisatud ja selle leiab 2017. aasta riigieelarve eelnõu seletuskirja leheküljelt 228. Sellega meie arutelu komisjonis ka piirdus.

Komisjon langetas järgmised otsused: teha ettepanek võtta eelnõu Riigikogu täiskogu päevakorda kolmapäevaks, 15. märtsiks, teine lugemine lõpetada ning viia läbi lõpphääletus. Need otsused olid konsensuslikud. Ütlen veel, et eelnõu vastuvõtmiseks on nõutav Riigikogu koosseisu häälteenamus. Täna tähelepanu eest!

14:09 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh! Küsimusi ei näi ettekandjale olevat. Kas fraktsioonide esindajad soovivad sõna võtta? Sõnavõttusoove ei ole ja muudatusettepanekuid ei ole ka esitatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 389 lõpphääletusele ja me läheme hääletuse ettevalmistamise juurde. Kuna selle otsuse eelnõu vastuvõtmiseks on vaja Riigikogu koosseisu häälteenamust, siis palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 73 Riigikogu liiget, puudub 28.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse esitatud Riigikogu otsuse "Põhjamaade Investeeringispangale antud riigigarantii suurendamine" eelnõu 389. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu poolt hääletas 75 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Riigikogu otsuse "Põhjamaade Investeeringispangale antud riigigarantii suurendamine" eelnõu on otsusena vastu võetud.

4. 14:13 Väärtpaberituru seaduse ja Finantsinspektsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu (359 SE) teine lugemine

14:13 Aseesimees Taavi Rõivas

Neljas päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud väärtpaberituru seaduse ja Finantsinspektsiooni seaduse muutmise seaduse eelnõu 359 teine lugemine. Palun ettekandeks kõnetooli rahanduskomisjoni esimehe Mihhail Stalnuhhini!

14:13 Mihhail Stalnuhhin

Härja juhataja! Lugupeetud kolleegid! Selle seaduseelnõu esimese ja teise lugemise vaheline arutelu toimus rahanduskomisjonis 7. märtsil. Komisjonis nenditi, et Riigikogu liikmetelt, fraktsioonidelt ega komisjonidelt ei ole muudatusettepanekuid laekunud. Komisjon saatis vahepeal laiali kirjad huvitatud gruppidele ja organisatsioonidele, nagu Eesti Pank, Eesti Pangaliit jne, aga ükski neist vastust meile ei saatnud. Samas nenditi, et Finantsinspektsioon on teatanud, et ta jääb oma seisukohtade juurde.

Tähendab, need on seisukohad, mis ta enne esimest lugemist teada andis.

Järgnes põgus arutelu. Rahandusministeerium tutvustas kahte muudatusettepanekut, mis on praegu tabelis seaduseelnõule lisatud. Räägin neist kordamööda. Esimese ettepanekuga tehakse eelnõus see muudatus, et seadus hõlmab veel üht euroliidu direktiivi, mis oli vist 1286/2014. Teine muudatusettepanek on selline korrastuslik. Hääletamisel oli esimese muudatusettepaneku poolt 5 komisjoni liiget, vastu 0 ja 2 jäid erapooletuks. Teist ettepanekut toetati konsensuslikult.

Peale seda arutati veel kord Finantsinspektsiooni seisukohti, millele ta on truuks jäänud. Nende ettepanek oli lisada veel Finantsinspektsiooni seaduse § 50³ lõikesse 1 sõnad "või elektrooniliselt". Ma vaatan kohe järele täpse formuleeringu. Jah, see kõlab nii: "... kirjalikul või elektroonilises vormis antud nõusolekul." Sellele järgnes seletus, et kui on juba teatatud, et võib avaldada kirjalikul nõusolekul, siis see sisaldab endas ka elektroonilist vormi ja me ei pea tegema sellist täiendust, see on täiesti liigne. Sellega asi siis lõppeski. Olen valmis vastama teie küsimustele.

14:16 Aseesimees Taavi Rõivas

Täna ettekandjat! Kas on küsimusi? Ei ole. Kas Riigikogu liikmetel on soov avada läbirääkimisi? Läbirääkimiste soovi ei ole.

Läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. Esitatud on kaks muudatusettepanekut. Esimese neist esitas rahanduskomisjon ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Teise muudatusettepaneku esitas samuti rahanduskomisjon ja taas on juhtivkomisjon seisukohal, et seda tuleb arvestada täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 359 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

5. 14:17 Pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu (358 SE) teine lugemine

14:17 Aseesimees Taavi Rõivas

Me saame minna viienda päevakorrapunkti juurde, mis on Vabariigi Valitsuse algatatud pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu 358 teine lugemine. Ma palun ettekandeks kõnetooli keskkonnakomisjoni esimehe Rainer Vakra!

14:17 Rainer Vakra

Austatud juhataja! Head kolleegid! Mul on hea meel tutvustada teile pakendiseaduse muutmise seaduse eelnõu ning seda, mis on toimunud esimese ja teise lugemise vahel. Eelnõu algatas teadupärast Vabariigi Valitsus 9. jaanuaril 2017. aastal. Esimene lugemine toimus siinsamas 8. veebruaril ning muudatusettepanekute esitamise tähtajaks määrasime 22. veebruari kell 16. Riigikogu liikmed, fraktsioonid ega teised komisjonid eelnõu kohta muudatusettepanekuid ei ole esitanud. Küll aga tegi keskkonnakomisjon ise kaks muudatusettepanekut, mis mõlemad on keelelist laadi ja teevad teksti arusaadavamaks.

Komisjon otsustas oma 7. märtsi istungil saata eelnõu Riigikogule teiseks lugemiseks 15. märtsiks, teha ettepaneku teine lugemine lõpetada ja juhul kui teine lugemine lõpetatakse, siis suunata eelnõu ka kolmandale lugemisele.

Esimese ja teise lugemise vahel saime veel kord kinnituse Eesti Kaupmeeste Liidult. Nad teatasid oma kirjas, et toetavad seaduseelnõu sellises sõnastuses, mille järgi kilekotte on lubatud tasuta anda esmaseks pakendamiseks, muudel juhtudel mitte. Komisjonis oli veel arutuse all, miks on erisus tehtud ehk arvestuse pidamisest vabastatud need müügikohad, kus kaubanduspinda on alla 100 ruutmeetri. Keskkonnaminister Marko Pomerants andis sellele väga konkreetse ja lühida vastuse, et ministeerium on Riigikogule esitanud eelnõu, kus on arvestatud Nielsen statistikal põhinevat poodide ja muude müügikohtade arvu. Selle järgi on Eestis ligemale 780 müügikohta, mille pindala on suurusjärgus alla 100 ruutmeetri. Need siis vabastatakse arvestuse pidamisest. Ministeerium on jätkuvalt sellel seisukohal, et komisjon peaks seda mõtet toetama, ja komisjon seda ka konsensuslikult tegi. Aitäh!

14:20 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh, ettekandja! Teile on ka küsimusi. Meelis Mälberg, palun!

14:20 Meelis Mälberg

Austatud istungi juhataja! Hea keskkonnakomisjoni esimees! Komisjonis oli meil väga põhjalik ja sisuline arutelu. Ma annan sulle võimaluse öelda, mis siis praegusega võrreldes muutub, kui see seadus ükskord kehtima hakkab. Mis on minu jaoks ostjana poodi minnes teistmoodi ja mis on, ütleme, poepidajale teistmoodi?

14:20 Rainer Vakra

Aitäh, väga hea küsimus! Keskkonnakomisjon ei ole mitte ainuüksi paljude istungitega, vaid on ka töötundidega sellesse eelnõusse väga palju panustanud. Ostja seisukohalt muutub see, et teile ei jagata poes enam tasuta kilekotte – ei mingite kampaaniate raames ega ka muul juhul, kui tegemist ei ole toote esmase pakendamisega. Näitena võib tuua, et kui te ostate lahtisi pähkleid, siis pähklite juures konkreetselt on teil võimalik saada kilekott tasuta, vastasel juhul peab kaupmees määrama sellele hinna. See hind ei ole seaduses ette kirjutatud.

Me oleme valinud võimalikult mõistliku ja liberaalse tee selleks, et tarbijate harjumusi muuta. Me ei keela täielikult ei õhukeste ega ka suuremate kilekottide kasutamist, nagu seda on teinud näiteks mõned muud Euroopa riigid, vaid üritame panna inimesi oma rahakoti kaudu keskkonnasõbralikult mõtlema. Mis muutub kaupmeeste jaoks? Need, kellel on müügipinda üle 100 ruutmeetri, peavad esitama pakendiregistri kaudu aruande, kui palju nad on aasta jooksul kilekotte müünud. Tulevikus on Eesti riigil oluliselt parem aruandlus ja siis me saame ka näha, kas siin majas tehtud seadus on lõppkokkuvõttes vilja kandnud või mitte.

14:22 Aseesimees Taavi Rõivas

Henn Põlluaas, palun!

14:22 Henn Põlluaas

Aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud sõnavõtja! Kuna te räägite täpsetest arvutustest ja aruandlusest, siis on kindlasti olemas ka arusaam sellest, kui palju meie tarbijad peavad hakkama aastas laias laastus selle eest juurde maksma. Kui suur on kaupmeeste võit sellest seadusega kehtestatud hinna kehtestamisest?

14:23 Rainer Vakra

Aitäh! Vaat see oli veel parem küsimus kui eelmine! Selline ongi see põhiline arusaam. Mina isiklikult usun ja ma arvan, et ka kõik keskkonnakomisjoni liikmed ja ministeeriumi ametnikud, kes seda eelnõu on teinud, usuvad, et mitte keegi ei teeni selle tõttu rohkem, vaid inimesed hakkavad vähem kilekotte kasutama. See tähendab otsest kasu loodusele. Teisalt on heameel näha, et me oleme panustanud selle eelnõuga keskkonnaharidusse – ma ütleks isegi, et haritusse –, mis on vaat et olulisem kui need mõned sendid, mida kaupmees mõningatel juhtudel tehingutelt teenib.

14:24 Aseesimees Taavi Rõivas

Urmas Kruuse, palun!

14:24 Urmas Kruuse

Aitäh, austatud istungi juhataja! Auväärt ettekandja! Kas komisjonis oli arutusel ka see, et kilekotid üldse keelustada, kasutada ainult paberkotte?

14:24 Rainer Vakra

Aitäh küsimuse eest! Esimesel lugemisel oli meil tõepoolest arutusel ka selline teema. Näiteks Prantsusmaal on õhukeste kilekottide kasutamine sõna otseses mõttes keelustatud. Aga otsustati, et me püüame ikkagi koputada Eesti inimeste südametunnistusele ja mõistusele, et me ei hakka otseselt midagi keelama, vaid anname inimestele endile võimaluse valida, kas olla keskkonnasõbralikud ja hoida raha kokku või olla keskkonnavaenulikud ja selle eest ise maksta.

14:25 Aseesimees Taavi Rõivas

Peeter Ernits, palun!

14:25 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Eesmärk on, et 2026. aastal oleks 40 kilekotti inimese kohta aastas, aga kaupmeeste liit ütleb, et meil on juba praegu see tase käes. Miks siis nii innukalt seda sätestada?

14:25 Rainer Vakra

Aitäh! Kui me vaatame Euroopa Liidu direktiivi, siis tegelikult ei saa rääkida, et me oleme valinud kõige radikaalsema tee. Nii nagu ma ka mitmes eelmises vastuses välja tõin, me tõepoolest usume ja panustame sellesse, et Eesti inimesed ise muudavad oma mõttemaailma ja käitumisharjumusi. Konkreetse vastuse sellele, kas me oleme innukad või mitte, saame tegelikult siis, kui me oleme vähemalt ühe aasta jooksul kogunud spetsiaalselt pakendiregistri kaudu kokku kõik need aruandluse andmed, kõik need näitajad.

Statistikaandmed, mida me praegu Eesti riigis teame, on saadud mitmete uuringute tulemusel, ja kui osapooled keskkonnakomisjonis tulevad kokku, siis on kõigil alati lihtne öelda, et kellegi teise tellitud või läbiviidud uuring ei vasta tõele. Kui me vaatame näiteks mõnda mujal Euroopas tehtud uuringut, siis seal on hoopis teistsugused numbrid. Ma arvan, et õige vastuse saamegi siis, kui me järgmise kalendriaasta jooksul pärast seda, kui seadus on rakendunud, lööme reaalselt need arvud kokku. Siis saame põhimõtteliselt kilekoti täpsusega vastuse.

14:26 Aseesimees Taavi Rõivas

Peeter Ernits, palun!

14:26 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Ma loen teie vastusest välja, et kaupmeeste liidu viidatud uuring on mingisugune jama uuring. Kas see on nii?

14:27 Rainer Vakra

Ei ole. Ütlen uuesti, et erinevate statistiliste näitajate üle on alati võimalik pikalt diskuteerida ja keeruline on seal n-ö kohtukullina seda ühest tõe näha. Loomulikult on iga uuring andnud omapoolse sisendi ja panuse selle eelnõu tekkesse. Ja selge on see, et mis tahes arv ka praegu ei oleks, on keskkonna ja keskkonnahariduse mõttes võimalik olukorda vähemalt nii kaua parendada, kui Eesti inimese kohta on kilekottide kasutamine null. Kui me jõuame nullini, siis on tõesti keeruline veel edasi minna. Kas see arv on 40 või 90 – põhimõtteliselt on nii kaua, kui kasutamine ei ole nullis, võimalik keskkonna poole pealt olukorda ikka parendada. Ma usun küll, et statistikanumbrite taha ei ole selle eelnõu puhul põhjust peitu pugeda, sest nagu ma ütlesin, kui me saame konkreetseid, kilekoti täpsusega arvud, siis on ka näha, millistel osapooltel oli lõppkokkuvõttes õigus. Aga nende arvud vahed ei ole nii suured, et võiks öelda, et tegemist ei ole olulise küsimusega Eesti Vabariigis.

14:28 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh ettekandjale! Rohkem teile küsimusi ei ole. Kas Riigikogu liikmed soovivad avada läbirääkimisi? Ei soovi. Siis läheme muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. Eelnõu kohta on esitatud kaks muudatusettepanekut. Esimese muudatusettepaneku on esitanud keskkonnakomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Teise muudatusettepaneku on esitanud samuti keskkonnakomisjon ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud ja juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 358 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõpetatud.

6. 14:29 Karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu (385 SE) esimene lugemine

14:29 Aseesimees Taavi Rõivas

Kuues päevakorrapunkt on karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muutmise seaduse eelnõu 385 esimene lugemine. Palun algatajate nimel ettekandeks kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu!

14:29 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Lugupeetav Riigikogu aseesimees! Austatud rahvaesindus! Selle seaduseelnõu mõte on viia Eesti õiguskord vastavusse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooniga. Tegelikult ei ole need ettepanekud, mis selles eelnõus sisalduvad, vajalikud mitte üksnes rahvusvahelise lepinguga ühinemiseks, vaid on vajalikud loomulikult ka õigusvastaste tegude tõkestamiseks meie enda õigusruumis, et Eesti inimestel oleks turvalisem elu, et neil oleks rohkem vabadust ning nad teaksid, et neile ei saa liiga teha.

Ministeeriumi analüüs näitas, et meie õigus konventsioonis sätestatule veel täies mahus ei vasta ja seda tuleb täiendada. Selleks on aga vaja teha mõned muudatused. Esiteks tuleb kriminaliseerida ahistav jälitamine. See tähendab teise isikuga korduva või järjepideva kontakti otsimist, tema jälgimist või muul viisil teise isiku tahte vastaselt tema eraellu sekkumist, kui selle eesmärk või tagajärg on teist isikut hirmutada või alandada või muul viisil oluliselt häirida. Tegelikult on sellega kokku puutunud, inimesed on oma muret väljendanud.

Praegu on meil karistusseadustikus ebaseadusliku jälitustegevuse mõiste, aga ebaseaduslik jälitustegevus on sõnastatud pigem nii, et kui keegi hakkab tegelema n-ö detektiivitöö või salaluurega, mille eesmärk on isikut jälitada. Ahistava jälitamise eesmärk on aga üks: kasutada psühhoterrorit. See võib esile kerkida purunenud peresuhte, lähisuhte puhul, kus üks pool on muutunud vaimselt tasakaalutuks ja elab ennast välja teise inimese, näiteks endise elukaaslase peal – teeb sadu telefonikõnesid, ründab internetis, käib ukse taga ja terroriseerib –, aga see võib väljenduda ka muul moel. Näiteks oli hiljuti ajalehes jutt sellest, kuidas ettevõtja, kes mingisuguseid lubasid ei saanud, hakkas lihtsalt ühe riigiasutuse ametnikke kimbutama. Asi jõudis välja juba päris koledate ähvarduste ja psühhoterrorini. Eesmärk ei ole loomulikult karistamine iseenesest, vaid eesmärk on ennekõike see, et politseil oleks tööriist, millega ta saab inimest korrale kutsuda ja asjaolusid hinnates kutsuda teda üles sellisest tegevusest hoiduma.

Järgmine probleem puudutab sundabieli küsimust. Kui me ahistava jälitamise puhul võime öelda, et

Eesti õiguskorras on kitsamas tähenduses lünk olemas ja ka praktikas on probleem, mida lahendada, siis sundabielusid ja muid seesuguseid juhtumeid ei ole arusaadavalt meie kultuuriruumist, meie komberuumist tulenevalt Eesti karistuspraktikas seni olnud. Küll on aga teada, et paljudes maailma riikides on kahetsusväärne praktika, kus ühe inimese tahe on allutatud sellisel moel, et niisugune abiellumine peaks tegelikult olema kriminaliseeritud. See on määratletud kui tahtvastane abielu, isiku tahte vastane abielu. Me näeme ka seda, kuidas mõnes Euroopa riigis esineb tahtvastase abielu probleem teisest kultuuriruumist pärit isikute suure osakaalu tõttu rahvastikus. Näiteks Suurbritannias on moodustatud lausa spetsiaalne amet, spetsiaalne institutsioon, mis nende probleemidega tegeleb. Kolmas muudatus tuleneb sellisest jälestusväärsest praktikast nagu naiste suguelundite sandistav moonutamine. Jällegi, Eesti senises praktikas ei ole seda olnud. Selline praktika ei lange ilmselgelt kokku meie arusaamaga isikuvabadusest ja inimese põhiõigustest, kuid maailmas on see kahetsusväärselt paljudes kultuurides levinud. Maailmas kõneldakse ligi sajast miljonist naisest, kellele see on osaks saanud. Seetõttu on asjakohane anda selge signaal, et meie õigusruumis ei ole selline tegevus kuidagipidi tolereeritav. Vastupidi, selleks et kaitsta naiste õigusi, ei ole lubatud mõjutada naist seda tegema, ammugi veel kellelgi sellist operatsiooni teha.

Eelnõus on ka säte, mis puudutab inimkaubanduse ohvritl seksuaalteenuse ostmist. Kehtivas õiguses on meil praegu sanktsioneeritud alla 18-aastaselt inimeselt seksuaalteenuse ostmise ja nüüd tuleb seda sätet täiendada inimkaubanduse ohvritl seksuaalteenuse ostmise koosseisuga. Ma juhin tähelepanu sellele, et siin ei ole midagi tegemist prostitutsiooni kui nähtuse kriminaliseerimisega. Raskuskese lasub just nimelt sellel, et tegemist on inimkaubanduse ohvriga ja võimalik süüdistatav, kes selle teo toime paneb, peab tervemõistuslikel asjaoludel olema sellest teadlik. Nii nagu alla 18-aastaselt isikult seksuaalteenuse ostmise puhul hindavad politsei ja prokuratuur, kas süüdistatav isik oli objektiivsetel asjaoludel teadlik või pidi eeldama, et tegemist on alaealise inimesega, peab ka selle inimese käsutuses olema teave, et tegemist on inimkaubanduse ohvriga.

Veel on üks säte, mis puudutab konventsioonis ettenähtud aegumistähtaegu. Teatud kuritegude puhul paneme ette muuta aegumistähtaega selliselt, et kui need on toime pandud alaealise suhtes, siis on võimalik pöörduda politseisse teatud aja jooksul pärast viimase täisealiseks saamist – siis, kui inimesel on tekkinud täielik teovõime. Praegu kehtivas õiguses eksisteerib see põhimõte juba seksuaalkuritegude puhul. Kui selline kuritegu pannakse toime näiteks väikse lapse suhtes, siis ei hakata aegumistähtaega lugema mitte sellest ajast, kui laps on veel alaealine, vaid tegelikult aegumistähtaeg peatub ja hakkab uuesti kulgema pärast seda, kui isik on saanud täisealiseks. Need koosseisud, mis me lisame juurde siia seadusse, peaks selle küsimuse lahendama.

Need on need muudatused, mis on vajalikud asjakohase sammu tegemiseks, et anda selge õiguslik hinnang, millised teod Eestis on meie arusaama, meie väärtusruumi arusaamade järgi tolereeritud ja millised ei ole seda mitte. Selle seaduse eesmärk on üks ja selge: et Eestis oleks vähem vägivalda, ükskõik kui eksootiliste lätetega see vägivald võib ka tulevikku vaadates olla, võrreldes meie senise käitumispraktikaga. Aitäh!

14:38 Aseesimees Taavi Rõivas

Raivo Põldaru, palun!

14:38 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Meie kultuuriruumis mitmeid probleeme tõesti ei ole ja näha on, et see seadus hakkab mõtlema tuleviku peale. Siit küsimus: kas ennetav seadus, mis on seotud selle burkalooga, mis meil Riigikogu saalis arutusel oli, on ka varsti meie ette tulemas?

14:38 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Meil oli õiguskomisjonis tõsine arutelu, mille ajendiks oli teie fraktsiooni algatatud seaduseelnõu. Ma väljendasin tookord ministeeriumi seisukohta, et seda näokatete küsimust, lähtudes just nimelt isikuvabaduste tagamise seisukohast, aga ka avaliku julgeoleku huvidest, tuleks lahendada teistsugusel viisil, mitte anda kitsalt mingi kataloog teatud esemetest. Nagu ma ütlesin, loodan järgmise nädala jooksul esitada parlamendi õiguskomisjonile mõned ettepanekud, mida me siis parlamendi õiguskomisjonis arutame ja langetame valikud lähtudes sellest, mida me peame selle eesmärgi taotlemisel otstarbekohaseks.

14:39 Aseesimees Taavi Rõivas

Liisa Oviir, palun!

14:39 Liisa Oviir

Aitäh! Hea justiitsminister! Kõigepealt minu tunnustus: kõik teod ja toimingud, mis on suunatud naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni ratifitseerimise ettevalmistamisele, on väga head ja vajalikud. Minu küsimus on aga selline. Nimetatud konventsiooni artikkel 40 sätestab, et ka seksuaalne ahistamine peab olema keelatud ja selles osas tuleb rakendada kriminaal- või muid õiguslikke karistusi. Praeguses Eesti õigusruumis on seksuaalne ahistamine toodud välja ainult soolise võrdõiguslikkuse seaduses ja seal on ta sisustatud väga selgelt vaid ahistamisega töökeskonnas ehk siis alluvus- või sõltuvussuhetes. Laiemalt pole seda sätestatud ja ka selles eelnõus ei ole seda ette nähtud. Miks see on nii ja millal me seda siis teeme?

14:40 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Tõepoolest, konventsioon ütleb, et nimetatud küsimusi peavad liikmesriigid lahendama kas kriminaalõiguslike või muude õiguslike vahenditega. Tegelikult on konventsiooni üldistusjõud loomulikult suur, et kõik riigid, kes konventsiooniga ühinevad, saaksid oma riigi õiguskorras selle nõuete täitmise tagada. Mis puudutab aga vahetuid ründeid kehalise puutumatuse vastu, siis ministeeriumi tõlgendus oli, et see on meil praegu sisustatud erinevate karistusõiguslike normidega. Ja mis puudutab seda, et võrdse kohtlemise seadus sätestab teatud tüüpi suhetest tulenevalt ühe keelu, siis ministeerium leidis, et lähtudes ka *ultima ratio* põhimõttest – eriti, mis on seotud karistusõiguslike küsimustega –, ei ole selleks, et me saaksime konventsiooni tõrgeteta vastu võtta, meie karistusõiguses midagi täiendavalt reguleerida vaja.

14:42 Aseesimees Taavi Rõivas

Liisa Oviir, palun, teine küsimus!

14:42 Liisa Oviir

Palun ikkagi natukene täpsustust. Selles konventsioonis on niisugune sõnastus: seksuaalse alatooniga soovimatuks peetav verbaalne või füüsiline käitumine isiku suhtes, mille eesmärgiks või tagajärjeks on isiku väarikuse riivamine, eriti hirmutava, vaenuliku, heidutava, alandava või ründava õhustiku tekitamine. Vaatasin läbi nii karistusseadustiku kui ka muud aktid ega leidnud, et ükski praegune norm seda küsimust hõlmaks. Äkki te võite siis mulle täpselt ütelda, kust kohast ma selle normi leiaksin.

14:42 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Aitäh! Ma pidasin silmas seda, et kui on ründed isiku kehalise puutumatuse vastu, siis need ründed on loomulikult karistusseadustikuga hõlmatud. Ükskõik, kas need ründed tulenevad soovist alandada kedagi seksuaalselt või mingil muul eesmärgil, on need karistusseadustikus määratletud. Täpsemad hinnangud, millel meie analüüs rajanes, annab ministeerium heale küsijale ka. Me kindlasti ei teinud neid valikuid sellise pealiskaudse vaatamisega, et mis meeldib ja mis mitte. Sellist selektiivset kohaldamist ei ole me selles osas kavandanud.

14:43 Aseesimees Taavi Rõivas

Raivo Põldaru, palun!

14:43 Raivo Põldaru

Aitäh, härra eesistuja! Lugupeetud minister! Vastustest ja tänasest arutelust olen ma aru saanud, et võib-olla hakkame selle eelnimetatud konventsiooniga oma seadusandluses sisuliselt ühele poole saama. Võib-olla ei olegi meil vaja seda eraldi ratifitseerida, seadustesse saavad kõik sätted sisse. Ma saan aru, et eelküsija probleem on ka meie seadustes lahendatud.

14:44 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ütleme nõnda, et tegelikult võib selle üle pikalt arutleda. Jah, ma olen üldiselt seda meelt, et kui 1990. aastatel oli ühinemine mitmesuguste rahvusvaheliste aktidega meile teatud mõttes asi iseeneses

– see oli nagu signaal, et me soovime olla rahvusvahelise kogukonna liikmed, olla võimalikult palju integreeritud ühte väärtus- ja normiruumi, mida rahvusvaheline kogukond rahvusvaheliste lepingutega loob –, siis see ei tähenda veel, et me peaksime kõik rahvusvahelised lepped, mille mõte on hea, aga mille normid võivad meie riigi õiguses juba olla, automaatselt üle võtma. Meie hoiak ei pea selline olema.

Ma arvan, et selle leppe puhul väljendab Eesti riik kindlasti oma hoiakut, oma solidaarsust nende riikidega, kes on ühinenud, ja kutsub üles neid riike, kes ei ole ühinenud, seda samuti tegema, selle sätteid oma riigi õiguskorda viima. Selle konventsiooniga ühinemine iseenesest on ka valikuline, ideoloogiline samm. Ma arvan, et see on õigustatud, sest nagu ma mitmel juhul olen osutanud, on naistevastane vägivald paljudes ühiskondades, paljudes kultuurides tegelikult normkäitumine. Meie lähtume kindlasti võõrandamatute inimõiguste kontseptsioonist – need õigused ei kuulu inimestele mitte seetõttu, et nad on ühes või teises kultuuriruumis, vaid need on elementaarsed inimõigused: õigus olla oma keha peremees, õigus olla oma põhimõtteliste, kõige tähtsamate valikute peremees. Kui neid õigusi on ahistatud või rikutud, siis me ei saa kindlasti sellise vägivallaga leppida, vaid rahvusvahelise kogukonna liikmena soovime aidata kaasa selle kaotamisele. Ja üks samm selleks on kõnealuse konventsiooniga ühinemine.

See on Euroopa Nõukogu konventsioon ja ma arvan, et meie õiguskorda sellega ühinemine kuidagipidi ei kahjusta ega too sisse mingisuguseid norme, mis võiksid olla vastuolus meie senise ühiskondliku hoiakuga. Ma rõhutan, et peale naistevastase vägivalda käsitleb see konventsioon perevägivalda laiemalt ja paljude juhtumite puhul, kui me kõneleme näiteks suguelundite sandistamisest, moonutamisest või tahtevastasest abielust, satuvad ohvriks ka pisikesed lapsed. Küsimus ei ole ainuüksi täisealiste inimeste suhtes toime pandud koledates tegudes.

14:47 Aseesimees Taavi Rõivas

Peeter Ernits, palun!

14:47 Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea minister! Riigiprokuratuur ütleb, et neile selle kõige, eelkõige naiste suguelundite sandistamise ja muutmise viimine n-ö kuritegude kataloogi ei meeldi. Samas on seletuskirjas öeldud, et tegelikult annab neid juhtumeid Eesti ühiskonnas praegu tikutulega otsida. Aga te olete produtseerinud siin 30 lehekülge eelnõu ja seletuskirja. Mida see tähendab, et tegeldakse sellise peaaegu olematu probleemiga? Kas see tähendab, et kohe-kohe hakkab siia tulema palju rohkem selliseid naisi, kelle suguelundeid hakatakse kahjustama või on kahjustatud?

14:47 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Ma ütlen nõnda, et meie arusaama järgi inimõigustest, maailmas üldlevinud arusaama järgi inimõigustest on see hukkamõistetav praktika. See on tõsiasi. Kõik riigid, ei saa muidugi üldistatult öelda, et kõik riigid, aga minu kolleegid, kellega olen vestelnud, on selgelt soovitanud tegelda võimalike probleemide tõrjega, nende reguleerimisega enne, kui probleemid tegelikult praktikas esile kerkivad. Kui meil on üks pisike tüdruk või kümme pisikest tüdrukut või ka täisealist naist, kelle puhul me saame öelda, et Eestis nad ei lange selle koleda kuriteo ohvriks, siis väärib see samm kindlasti astumist. Meil on karistusseadustikus mitmeid kuritegusid, mis ei pruugi konkreetsel aastal realiseeruda. Ütleme, sõjalaeva mahajätmine laeva kapteni poolt või mingid muud juhtumid, kus tegelikult ongi tegu ohtude ennetamisega. Ega karistusseadustiku eesmärk ei ole ju lihtsalt kirja panna või nagu kartulihunnikusse kokku kuhjata, välja mõelda meelevaldseid asju, mis on karistatavad.

Karistusseadustiku eesmärk on inimeste õiguskuulekas käitumine. Tegelikult peab olema teada, et mingid teod ei ole selles ühiskonnas aktsepteeritud, ja kui inimene nii käitub, siis seda tõkestatakse. See on esimene asi, et selliseid tegusid tõkestatakse, neid püütakse ära hoida, ja kui need ikkagi aset leiavad, siis nendele ka reageeritakse. Niisiis on sellel ka oluline üldpreventiivne tähendus. Kui me vaatame meid ümbritsevaid riike, Kesk- ja Ida-Euroopa riike, kus need küsimused ei ole võib-olla nii arvukalt esile kerkinud nagu meil, siis on ka nemad pidanud siiski vajalikuks sellesuunalisi samme astuda. Meil on õigus kehtestada siin maal oma reeglid ja need rajanevad inimeste võõrandamatutel õigustel, mida keegi ei ole andnud, vaid mis iga inimene saab juba oma sünniga.

14:50 Aseesimees Taavi Rõivas

Peeter Ernits, palun, teine küsimus!

14:50 Peeter Ernits

Tulen sama küsimuse juurde veel tagasi. Kui Riigiprokuratuur ütleb, et naiste suguelundite moonutamine ei sobi meie olemasolevasse kuritegude kataloogi, siis ma küsin, miks te ikkagi pressite seda sinna. Ja kas on veel selliseid Eesti kultuuriruumi mõttes jäledusi, mis maailma muudes kultuurides on levinud ja mida võiks siis hakata sellesse kataloogi toppima? Kas teil on selline nimekiri? Nimetage veel neid asju, mingeid jäledusi!

14:50 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Kindlasti tehakse maailmas väga palju jäledusi ja kogu karistusõiguse eesmärk ongi neid jäledusi tõkestada, tagada, et neid jäledusi ei pandaks toime meie kaasinimeste suhtes, meie karistusseadustiku kohaldamise alas. Kui praktikas on ilmnenud mingeid jäledusi, mida veel arutada ja mida karistusseadustik ei kata, siis neid tuleb arutada. Me arutasime siin infotunnis, kas alaealise suhtes toime pandud seksuaalse iseloomuga teod on meie õigusaktidega piisavalt kaetud. Iseenesest ei ole küsimus ju selles, et karistusõigus on suletud. Ma tahan öelda seda, et karistusseadustik peaks minu meelest pürgima – see on minu ideoloogiline lähtekoht – pigem üldarusaadavusele, et inimesed saaksid aru, mis teod on lubatud ja mis teod ei ole lubatud.

Piltlikult öeldes on siin võib-olla põhjused ka meie varasemas väga akadeemilises lähenemises karistusõigusele, mille puhul mõned konstruktsioonid muutuvad väga teoreetiliseks. Ütleme, et õigust rakendavad juristid suudavad hõlmata, mis teo eest milline sanktsioon on ette nähtud ja mida mingi tegu konkreetsetl sisaldab, aga mis puudutab arusaamist ühiskonnas üldiselt, et see on see tegu ja selle eest on ette nähtud selline karistus, siis siin ma seda teatud kasuistikat ei kardaks. See, millest me kõneleme, on tegu, see ei ole mingisugune konstrueeritud tegu, mis eksisteerib ilukirjanduses. Selle teo ohvreid on maailmas suurusjärgus 100 miljonit naist, nagu näitavad uuringud.

Kui me soovime selle konventsiooni üle võtta, siis on mõistlik ja asjakohane see asi tegelikkuses vastavalt reguleerida, nagu eeldab meilt ka konventsioon. Mille poolest see erineb mingitest muudest kehalise puutumatuse suhtes toime pandud rünnetest, kuritegudest, mis on ju ka karistusseadustikus sees? Prokuratuur osutas, et neid saaks tõlgenduse teel kohaldada. Vaadake, võib eksisteerida selline juht, et ohver on ise nõus selle teoga. Ohvri nõusolek võib olla, ohver ise ütleb, et jah, ta soovib seda. Ta on asetatud oma kultuurikeskkonnas sellisesse konteksti, tema suhtes on rakendatud sellist psühholoogilist survet, et tema valik ei pruugi olla selle asja kvalifitseerimisel määrava iseloomuga. See on väga tähtis.

14:53 Aseesimees Taavi Rõivas

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh ettekandjale! Ma palun komisjoni ettekandeks kõnetooli õiguskomisjoni esimehe Jaanus Karilaidi!

14:53 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Õiguskomisjoni istung toimus 7. märtsil. Sellist kuriteo liikide kataloogi teemalist arutelu seal ei olnud, olid ainult mõningad täpsustavad küsimused, mis puudutasid ahistavat jälitamist ja riigi õigusabi kulutusi. Eelnõu kohta tehti neli otsust: võtta see täiskogu 15. märtsi istungi päevakorda, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada, määrata muudatusettepanekute tähtajaks 29. märts (kõik olid konsensuslikud otsused) ning määrata ettekandjaks Jaanus Karilaid. Aitäh!

14:54 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh teile! Küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Jah, on. Avan läbirääkimised. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna nimel Heljo Pikhof, palun! Kolm minutit lisaaega.

14:54 Heljo Pikhof

Austatud juhataja! Head Riigikogu liikmed! On ülimalt tänuväärne, et naistevastase vägivalla ja perevägivallaga seotud teemad on viimastel nädalatel kerkinud avaliku arutelu keskmesse. Ainuüksi selle valusa probleemi tõstatamine riigipea tasandil annab jõudu juurde kõigile neile, kes on aastaid ohvritele toeks olnud ja seisnud selle eest, et meie ühiskonnas oleks vähem vägivalda. Ärganud on ka

Riigikogu. Läänud aastal seadustas Riigikogu vägivallaohvritele mitmesuguste teenuste pakkumise koos riikliku rahastamisega ja kiitis heaks Lanzarote konventsiooni. Täna oleme astumas jõulist sammu Istanbuli konventsiooni ratifitseerimise ja naiste parema kaitsmise suunas, kui me viime Eesti õiguse kooskõlla konventsiooni nõuetega.

Karistusseadustiku ja välismaalaste seaduse muudatused kriminaliseerivad naiste ahistava jälitamise, naiste suguelundite sandistava ümberlõikamise ja sundabielu. Lisaks muutub kuriteoks inimkaubanduse ohvriks seksi ostmine. Aga on igati põhjust arutleda edasi selle üle, mida oleks meie õigusnormides, suhtumises ja mõttelaadis vaja veel muuta. Kui keegi märatseb baaris, kohvikus, bussijaama ooteruumis või ühissõidukis, siis palutakse tal lahkuda või visatakse ta välja, vajadusel ka politsei abil. Pidevaid raturikkujaid ei pruugita hiljem enam sisse lastagi. Ehk kui keegi häirib kaasinimeste rahu, ohustab nende elu või tervist avalikus kohas, siis klientidel ei soovitata lahkuda, aga kui sedasama pannakse toime oma pereliikmete suhtes, siis pakutakse ohvrile võimalust minna ära, minna varjupaika. Vägivallatsejal on õigus 48 tunni pärast koju tagasi tulla, kus tal on võimalus alustatu lõpule viia või politsei väljakutsumise eest pereliiget karistada.

Miks peab ohver oma kodust lahkuma ja otsima koos lastega pelgupaiga, aga peksja saab seal edasi elada? Kuna vägivalla pealtnägemine on otsene vägivald laste vastu, siis kuidas mõjub kodunt põgenemine niigi šokis ja traumeeritud lastele? Politsei peaks saama hoopis õiguse vägivallatseja kodunt ära saata, keelata tal tagasitulek ja kehtestada vähemalt paariks nädalaks lähenemiskeeld. Ohvrile tuleb aga tagada oma kodus turvalisus, teda tuleb rahustada, ära kuulata ja nõustada, sh psühholoogiliselt, ning kindlustada talle õigusabi. Samuti on vaja tegelda vägivalla toimepanijaga. Turvaline peaks olema kodu, mitte varjupaik. Selline süsteem eeldab tihedat koostööd politsei ja tugiteenuste pakujate vahel. Vägivallatseja eemaldamist ohvrist ja kodunt ning pikemaajalist jahtumisperioodi on edukalt rakendatud Austrias, Saksamaal, Hispaanias, Tšehhis, Sloveenias, Hollandis, Šveitsis ja Lätis. Loomulikult võib ohver minna ka varjupaika, kui ta pole oma edasises turvalisuses veendunud. Lisaks peame juba lähitulevikus jõudma selleni, et professionaalset abi saaksid ka need naised, kes kannatavad oma partneri psüühilise ja vaimse vägivalla all. Nii saaks Eesti täita ühe Istanbuli konventsiooni nõude – kaitsta kõiki ohvreid igasuguste edasiste vägivallaaktide eest. Mõistagi on naistevastase vägivalla tõkestamisel kanda suur roll tõhusamal teavitamisel, ennetamisel ja koolitamisel, et muutuks paljude meeste vildakas mõtteviis ja suhtumine. Kahetsusväärset on ikka veel arvukalt neid, kes peavad naistevastast vägivalda pseudoprobleemiks. Kas vahel ei anna see, kuidas kõrvalseisjad vägivallast räägivad, vägivallatsejale alust õigustada oma vägivaldset ja kontrollivat käitumist?

Naiste vastu suunatud vägivalla põhjuseid otsitakse sageli lapsepõlvest või süüdistatakse karme vanemaid või halbu sõpru, üritades niimoodi jõhkardit välja vabandada. Kui kauplusevaras vahele jääb, siis ei väideta, et kaupmees on ise süüdi, sest pani kaubad kättesaadavasse kohta, aga vägivalla puhul on väga kerge tulema ütlus, et naine näägutas, irises või saagis, teisisõnu provotseeris paarisuhtevägivalda. Ilmselt just seetõttu ongi 42% meestest arvamusel, et naised saaksid vägivalda ära hoida, kui nad oma suu kinni hoiaksid. Iga kuues-seitsmes mees leiab, et naised kutsuvad ise oma provotseeriva käitumisega mehi vägivallatsema, pälvimaks teiste kaastunnet. Kuulge, kas mitte igaüks ei soovi lähedasi ja sooje suhteid, toetust ja mõistmist? Kes ometi tahab kogeda alandamist, sõimu, ähvardamist või löömist ainuüksi selle nimel, et leida väljaspool kodu kaastunnet?

Naistevastase vägivalla teema ilmselgelt ärritab, sest seda püütakse sageli summutada lausekatketega "Mehed on ka ohvrid. Miks neist ei räägita?". Jah, juhtub. Näiteks enam kui 2000-st 2014. aastal küsitletud mehest lausa kuus olid paarisuhtes kogenud vägivalda. Samas tunnistas iga kümnes mees, et on olnud ise vägivaldne. Mainitud küsitlus pärineb 2014. aastast, see on Eesti meeste hoiakute ja käitumise uuring.

Ei ole need vägivaldsed mehed tulnud sugugi Marsilt, nad on kasvanud meie ühiskonnas. Ei maksa uskuda müüte, et vägivaldne käitumine tuleb lapsepõlves kogetust, et süüdi on alkohol, et mehed ei suuda oma viha kontrollida, et vägivallatsejal puudub eneseusaldus või turvatunne. Ühte põhjust ei ole kindlasti olemas ja seda ei maksaks ka otsida. Iga juhtum on omamoodi, aga naistevastane paarisuhtevägivald on selline õpitud käitumismuster, mida kasutatakse teise inimese kontrollimiseks. Meil tuleks kokku leppida, kuidas õpetada poistele, noormeestele ja meestele, et vägivald ei sobi mehelikkusega kokku. Ühiskonnas peab maad võtma arusaam, et naistevastasele ja peresisesele vägivallale puudub igasugune õigustus. Aitäh!

15:01 Aseesimees Taavi Rõivas

Rohkem sõnavõttusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 385 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrán eelnõu 385 muudatusettepanekute esitamise tähtjaks k.a 29. märtsi kell 16.

7. 15:01 Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (384 SE) esimene lugemine

15:02 Aseesimees Taavi Rõivas

Seitsmes päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 384 esimene lugemine. Ma palun algatajapoolseks ettekandeks kõnetooli justiitsminister Urmas Reinsalu!

15:02 Justiitsminister Urmas Reinsalu

Lugupeetav Riigikogu aseesimees! Lugupeetavad rahvaesindajad! Selle seaduseelnõu mõte on lihtne: riigis ei ole mõtet pakkuda dubleerivaid avalikke teenuseid, ja juhul kui avalikku teenust osutab vaba ameti pidaja kõrvuti valitsusasutusega, siis on mõtet jätta selle teenuse osutamine vaba ameti pidajale. Konkreetsemalt puudutab see kohtulike registrite andmete ja toimingudokumentidega tutvumist ning nende väljatrükkide saamist. Praegu on meil võimalik väljatrükke saada kohtute registriosakonnast, notaribüroost või vastava veebilehe kaudu. Ettepanek on, et tulevikus saaks neid notaribüroost ja veebilehe kaudu ning registriosakondades võiks see tegevus ära lõppeda.

Kas see halvendab inimestel väljatrükkide kättesaadavust? Ei, see ei halvenda n-ö väljatrükiteenuse kättesaadavust, sellepärast et Eestis on 92 notaribürood ja need tegutsevad hommikust õhtuni. Iseenesest on neid väljatrükke seni vajatud aastas kokku üldse paaril tuhandel juhul. Kui inimene teeb notari juures mingeid tehinguid, siis tegelikkuses on asi elektrooniline, notar tuvastab elektrooniliselt mingi kande samasuse ja inimesel ei ole tarvidust väljatrüki järele. Inimene võib siiski soovida ka väljatrükki, kui ta saab notari juures näiteks majaomanikuks, sest see väljatrükk on ilus, see on pitsatiga paber ja üldiselt inimesed võtavad selle. Tegelikult vajadust seda paberit võtta ei ole, sellel on inimeste jaoks rohkem niisugune psühholoogiline tähendus. Tõsi küll, vahel võidakse seda vajada, ennekõike ettevõtjad rahvusvahelises asjaajamises. Rahvusvahelises asjaajamises on aga enamikul juhtudel vaja seda veel tõendada n-ö apostillimise tähenduses ja selleks tuleb omakorda jälle notari juurde minna. Niisiis on sellel asjal selline praktiline eesmärk.

Oluline on see, et selle seadusega pannakse Notarite Kojale kohustus, et neljas notaribüroos – üks Harjumaal, üks Tartumaal, üks Pärnumaal ja üks Ida-Virumaal – peab olema tagatud võimalus ilma rahata registriandmetega tutvuda. Üldiselt, kui ma tutvun registriandmetega, äriregistriandmetega internetis, siis see on tasuline. Ma maksan internetipangas selle eest ülekandetasu ja saan siis juhtumipõhiselt andmetega tutvuda. Aga kui inimesed soovivad teha suuremal hulgal päringuid – see võib olla ajendatud ajakirjanduslikust huvist, ajakirjanik püüab tuletada näiteks mingeid ristseoseid, või siis soovivad mingi kogukonna esindajad mõne juhtumi puhul selle taustaga tutvuda –, siis nüüd on see võimalus tagatud, ilma et sellega kaasneks rahaline koormus. Konkreetselt neljas punktis üle Eesti on isikul, kui ta läheb kohale, seal võimalik arvuti teel registritega pikemalt tutvuda. Aitäh!

15:06 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh! Kas ettekandjale on küsimusi? Küsimusi ei ole. Ma palun komisjonipoolseks ettekandeks kõnetooli õiguskomisjoni liikme Urve Tiiduse!

15:06 Urve Tiidus

Lugupeetud juhataja! Lugupeetud Riigikogu liikmed! Äriseadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 384 oli õiguskomisjoni istungi päevakorras 7. märtsil. Eelnõu tutvustas ka komisjonis justiitsminister Urmas Reinsalu, aga temaga olid kaasas veel justiitshalduspoliitika osakonna kohturegistrite talituse nõunik Berit Loog ja sama talituse juhataja Margit Veskimäe.

Minister rääkis kõik põhimõtteliselt ja põhjalikult ära, aga kordan veel üle, et peale selle seaduse

jõustumist saab kohtulike registrite andmetega ja toimikudokumentidega tutvuda ainult notaribüroodes. Nagu siin juba mainiti, on neid üle Eesti palju rohkem kui registrite kantseleisid: notaribüroosid on 92 ja need on olemas kõigis maakondades. Nagu enne öeldi, saab neljas notaribüroos andmetega ka tasuta tutvuda, teised teenused on muidugi väikse tasu eest. Komisjonis esitati ka paar küsimust. Üks küsimus oli selle kohta, et kui on eraelulisi andmeid puudutavad registrid, kas siis jääb andmete omanikule ka mingi info, kes on tema isiku vastu näiteks abieluvararegistris või kinnisvararegistris huvi tundnud. Vastuseks öeldi, et avalike arvutitega notaribüroodes jääb jälg järele, tõsi küll, notaribüroo täpsusega. Minister märkis, et nendel juhtudel, kui me räägime tasulisest teenusest, kui minnakse notaribüroosse või registriosakonda, mis seni ju ka pakuvad seda teenust, füüsiliselt kohale ja nõutakse väljatrükki, siis ei jää jälge, vaid jääb notari või registripidaja nimi. Berit Loog täpsustas, et kinnitatud väljatrüki puhul jääb jälg järele, et konkreetne isik on küsinud väljatrükki.

Küsiti veel, milline on notarite valmisolek seda teenust täielikult üle võtta ja kas nendele kaasnevad selle muudatusega ka kulud. Ministri vastus kõlas, et valmisolek on täiesti olemas, kuna töömaht ei ole väga suur ja aasta-aastalt väheneb nende inimeste arv, kellel seda paberväljatrükki üldse vaja on.

Tasumäärad on notaritega kõik läbi arutatud.

Komisjon otsustas, et tehakse ettepanek võtta eelnõu täiskogu tänase, 15. märtsi istungi päevakorda ja esimene lugemine lõpetada. Komisjon otsustas teha ka ettepaneku määrata muudatusettepanekute tähtajaks 29. märts ja ettekandjaks määrata mind, Urve Tiidust. Kõik otsused tehti üksmeelselt. Aitäh!

15:09 Aseesimees Taavi Rõivas

Aitäh ettekandjale! Teile küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soov avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 384 esimene lugemine lõpetada. Esimene lugemine on lõpetatud. Määrان eelnõu 384 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks s.a 29. märtsi kell 16. Meie tänane istung on lõppenud. Aitäh kõigile!

Istungi lõpp kell 15.10.